

MÉS ENLLÀ DE LES COMPETÈNCIES: NOUS REPTES EN LA SOCIETAT DIGITAL

EN COMUNITAT, UTILITZA LA CRATIVITAT!

COMPARTIM ELS PROJECTE DE TREBALL COMUNITARI: FIRA DE PROJECTES

Buenaventura Rubio, Maria Antonia

Universitat de Barcelona

Unitat de Formació i Recerca, Escola de Treball Social/Facultat Educació
Passeig de la Vall d'Hebron, 171/08035/Barcelona/ Espanya
mabuenaventura@ub.edu

Gonzalez Calvo, Mariona

Universitat de Barcelona, Facultat d'Educació, Grau de Treball Social

Carrer Prat de la Riba numero 3 primer pis, 08290, cerdanyola del valles, Barcelona,
Espanya

Mariona.gonzalez.calvo@gmail.com

Imbernon Becerra, Alba

Universitat de Barcelona, Facultat d'Educació, Grau de Treball Social

Avinguda Martorell nº18, 08635, Sant Esteve Sesrovires, Barcelona, Espanya

albacrisme@gmail.com

Rivera Duarte, Laura

Universitat de Barcelona, Facultat d'Educació, Grau de Treball Social

Calle Margalló, 3, 08840 Viladecans, Barcelona, Espanya

laura.r.d.14@gmail.com

Castillo Montoya, Cristina

MÉS ENLLÀ DE LES COMPETÈNCIES: NOUS REPTES EN LA SOCIETAT DIGITAL

Universitat de Barcelona, Facultat d'Educació, Grau de Treball Social
Calle Igualdad, 65, 3o, 4a, 08902, L'Hospitalet de Llobregat, Barcelona, España
kriskas03@gmail.com

Fernández Tinoco, Maria
Universitat de Barcelona, Facultat d'Educació, Grau de Treball Social.
C/ de l'Estrella, num 33, 1r
08170, Montornès del Vallès, Barcelona, España
mariafeti1991@gmail.com

1. RESUM:

En el marc de l'assignatura de treball social comunitari del grau de treball social de la Universitat de Barcelona es promou el treball cooperatiu i la participació activa dels estudiants, el qual incentiva el desenvolupament de les capacitats i habilitats dels estudiants i desperta les seves intel·ligències múltiples. Les propostes d'activitats creatives milloren la comprensió dels aprenentatges teòrics vinculats a la intervenció social comunitària.

2. ABSTRACT:

In the framework of the community social work subject of the degree of social work of the University of Barcelona, cooperative work and active participation of students is promoted, which encourages the development of the skills and abilities of students and awakens their multiple intelligences. Proposals for creative activities improve understanding of theoretical learnings linked to community social intervention.

MÉS ENLLÀ DE LES COMPETÈNCIES: NOUS REPTES EN LA SOCIETAT DIGITAL

---

3. PARAULES CLAU:

treball comunitari, creativitat, protagonisme actiu, participació, intel·ligències múltiples.

4. KEYWORDS:

Community work, creativity, active prominence, participation, multiple intelligences.

5. DESENVOLUPAMENT:

En el marc de l'assignatura de treball social comunitari del grau de treball social de la Universitat de Barcelona es promou la participació activa dels estudiants en l'espai docent per a potenciar el treball cooperatiu i l'aprenentatge compartit, en coherència amb el treball social i la comunitat. La participació es canalitza a través d'activitats organitzades i dissenyades pels docents i els estudiants per dur-se a terme al llarg del curs. La proposta docent parteix d'un quadern d'activitats a disposició dels estudiants en el qual es troben diferents tallers i activitats vinculats al contingut de l'assignatura. Els estudiants escullen, desenvolupen i participen en l'elaboració i presentació de tallers i activitats a partir de les propostes inicials amb l'objectiu de promoure les habilitats de comunicació i dinamització social i comunitària. En el quadern trobem tallers que són la base del treball comunitari i activitats relacionades amb l'assignatura que ajudaran a construir l'aprenentatge conjunt dels estudiants.

En la present comunicació volem aportar la iniciativa d'un grup d'estudiants en el marc metodològic proposat per la presentació del taller relacionat amb la presentació dels projectes a través d'una fira, la qual afronta el repte d'estendre la idea de millora del conjunt del projecte d'intervenció comunitària per obrir espais de debat i de construcció col·lectiva. Els objectius docents són:

- Aprendre a organitzar una fira i situar-la com a una estratègia de comunicació del procés d'organització comunitària.
- Desenvolupar estratègies de difusió i intercanvi dels projectes:
- Donar a conèixer la iniciativa, engrescar a la gent a sumar-se al projecte col·lectiu.
- Demanar opinió, recollir punts de vista.
- Generar debat i presa de consciència sobre un determinat tema.

La reflexió del grup abans de la proposta gira al voltant de com organitzar una fira de projectes amb l'objectiu d'aprendre a organitzar-la, entesa com una estratègia de

MÉS ENLLÀ DE LES COMPETÈNCIES: NOUS REPTES EN LA SOCIETAT DIGITAL

---

comunicació dins del que seria un procés d'organització comunitària. Aquest objectiu implica pensar en com desenvolupar una estratègia en què els altres grups d'estudiants puguin difondre el seu projecte. El taller és l'oportunitat perquè tots i totes puguin aprendre en un futur com donar a conèixer a altres entitats, organitzacions, etc. un projecte comunitari. Finalment, el grup en consens amb la docent decideix que l'eix vertebrador del taller havia de ser la creativitat, tot i això, s'havien de seguir les pautes formals de les presentacions de projectes pel fet que apareguessin els requisits necessaris en el taller. Realitzar propostes creatives i participatives deixa florir el més original, dinàmic i sorprenent talent creatiu de tots els participants. La creativitat és una eina imprescindible per a transformar i oferir noves alternatives a d'altres que quedin fora de temps o estiguin esgotades. Una educació creativa motiva als estudiants a treure el millor que tenen dins, a què es desenvolupin les seves habilitats, destreses i capacitats, deixant entreveure les seves intel·ligències múltiples (Gardner, 2017).

Sota aquest paraigua es proposa als onze grups de classe que participaven en la exposició fer una escenificació artística per explicar el projecte comunitari (en la imatge 1 es pot observar el cartell dissenyat per la difusió), explicitant els actors implicats, la situació del cas, la problemàtica on intervindrien, entre d'altres apartats del projecte, avaluant d'aquesta manera el procés del projecte presentat. La proposta lliure per transmetre als altres el projecte comunitari obre l'oportunitat de comunicar-lo a través de la dansa, el teatre, una cançó, un poema, un conte, elements decoratius, audiovisuals, etc.

El grup que dinamitza el taller de la fira de projectes va organitzar les presentacions, l'ordre en que sortirien a escenari, la presentació dels grups i el suport logístic als projectes comunitaris presentats. S'inicia el taller amb la presentació d'una activitat dinàmica per part del grup organitzador per exposar el projecte d'intervenció comunitària. A partir d'aquí cada un dels grups de classe escenifiquen de forma creativa, dinàmica i participativa el seu projecte d'intervenció comunitària en la fase de procés de la intervenció. Amb la proposta es busca que els projectes no es quedin a l'aula sinó que traspassin els espais de les persones que assisteixen a l'assignatura i arribin a totes les persones del Campus. D'aquesta manera creiem que es posa en valor el treball que han fet els grups, així com la difusió del treball social comunitari. En la fira de projectes es van presentar els següents projectes dissenyats per els estudiants en el marc de l'assignatura:

1. Les arts escèniques: una trobada possible amb el treball comunitari i l'estigma en salut mental. Salut Mental i veïnes del barri (Taller de dansa).
2. Dona't la Vida. No soy hombre fàcil (Vídeo de gènere).
3. Propostes per vincular l'esplai Xirusplai de Badalona amb el barri del Centre i la ciutat de Badalona. Jocs de carrer.

MÉS ENLLÀ DE LES COMPETÈNCIES: NOUS REPTES EN LA SOCIETAT DIGITAL

---

4. Joves immigrants extutelats. Projecte comunitari en el barri de Fort Pienc. Dar Chabab (Construcció d'un sociograma a través d'un puzle).
5. Proyecto de intervención comunitària. Fracaso escolar. Representació teatral.
6. Vincular per educar al barri de Poble Nou. Dinàmiques de lleure (imatge 2).
7. Hort Urbà Comunitari. Presentació a través d'una representació teatral de titelles i visualitzada al grup classe mitjançant un vídeo en directe.
8. Trencant la frontera intergeneracional. Projecte d'intervenció comunitària Impulsem Cunit. Representació a través d'un roll- playing.
9. Aproximación a las relaciones intergeneracionales en la Vila de Gracia. Proyecto de intervención comunitària. Relat d'un conte i dinàmica del kahoot.
10. Les drogodependències i les sales de venopunció en un barri marginal, La Mina. Existeix una vinculació entre drogodependències, la delinqüència i la neteja? Presentació d'un pòster i explicació del treball de camp realitzat per la convivència entre escoles i veïns.
11. Fracaso escolar en la educación secundaria obligatòria. Breu explicació del projecte i projecció d'un vídeo impactant sobre el fracàs escolar.

Els resultats obtinguts de l'experiència compten amb aspectes rescatables i que poden ser una aportació a un tipus de docència en la que l'estudiant es senti participant i protagonista de les accions d'aprenentatge. Alguns aspectes remarcables que ens fan reflexionar sobre la importància de realitzar aquests tipus de treballs, són el valor que se li dona una vegada finalitzada l'activitat, un dels grups conclou: *"vam poder extreure que tots i totes moltes vegades ni ens mirem, però que quan pares i li mires als ulls inclòs si somrius, al final connectes amb aquella persona, o intercanvies algun somriure o un bon moment, però la majoria de vegades a la vida real, no ens parem a pensar en aquestes coses, simplement anem caminant, anem pensant en nosaltres i rebutjant qualsevol mirada o somriure que ens podem crear"*.

El grup organitzador exposa que per aconseguir els objectius proposats per la fira de projectes, mitjançant una metodologia participativa i inclusiva a través del model sistèmic-ecològic els hi encaixava perfectament amb la dinàmica del teatre preparada pel seu propi projecte d'intervenció comunitària. Segons les membres del grup *"podria arribar a dur-se a terme no només dins el club social anomenat sinó poder-ho extrapolar – per mitjà de la comunicació externa- en varis àmbits, amb diferents col·lectius, entre d'altres. Els nostres objectius es van arribar aconseguir, que la gent es sentís incòmode (sentiment normal en aquest espai social) al tenir contacte visual, al moure's per un espai que no es familiar, entre d'altres. Les sensacions que es poden transmetre per mitjà de la*

MÉS ENLLÀ DE LES COMPETÈNCIES: NOUS REPTES EN LA SOCIETAT DIGITAL

---

musica, els moviments del cos, i la mirada, i través d'aquí poder treballar relacions, vincles... així com també la importància de la tasca organitzativa la qual "permet canalitzar, ordenar i dinamitzar les relacions entre els diferents actors que participen en el procés". Nosaltres hem entès l'art com "un instrument per a crear relacions creatives entre persones i col·lectius que generin certa capacitat de transformació social".

A continuació exposem el relat d'algunes de les aportacions dels grups participants de l'experiència i les tècniques utilitzades per la presentació dels projectes:

Sociograma

La presentació d'un sociograma, una de les activitats d'aula, va ser una aportació en el que el grup explica a través del sociograma que havia dissenyat pel seu propi projecte i exposa de forma innovadora la seva representació a través d'imprimir còpies per a tots els grups que es van retallar de manera que els grups van haver de muntar el sociograma com si fos un puzzle. Una membre del grup diu. *"Vam pensar que seria un manera visual, fàcil i entenedora per explicar el nostre projecte, sense avorrir als nostres companys, ja que estaven representats els diferents actors, participants i les relacions que hi havia entre tots ells plegats".*

Pòster

Un altre opció va ser la presentació d'un pòster amb la temàtica Les drogodependències i les sales de venopunció en un barri marginal, La Mina. S'explicava la problemàtica de les drogodependències, els tipus de drogues i de consums, la relació amb la neteja i seguretat del barri i la sala de venopunció la qual van visitar per realitzar el treball de camp. En l'exposició compartiren amb la resta d'estudiants les entrevistes realitzades als professionals *"amb dues educadores socials, que ens van fer una visita per a la sala de reducció de d'anys, i amb dues treballadores socials comunitàries, les quals porten la feina de brigada de neteja al barri i d'informació cap als veïns sobre la sala".* L'objectiu era que els companys de classe poguessin endinsar-se més en un tema com és les drogodependències, ja que no s'havia tractat massa a les assignatures de la carrera.

El conte

A través d'un conte s'explica de manera fantasiosa les problemàtiques d'un barri i quines podien ser les seves possibles solucions. Aquest grup va dur a terme un projecte a l'Institut de Vila de Gràcia i van fer l'activitat del kahoot amb els joves de segon de batxillerat, a partir d'allà van explicar les problemàtiques que s'havien detectat en aquest barri i com volien intervenir per tal de millorar les condicions de vida dels veïns i veïnes del barri per millorar la cohesió social entre ells i elles.

Teatre tecnològic

MÉS ENLLÀ DE LES COMPETÈNCIES: NOUS REPTES EN LA SOCIETAT DIGITAL

De forma artística es presenta l'essència del projecte a l'inici de l'assignatura que en la Fira de Projectes es tradueix en la presentació d'una flor real empresonada en una capsula de cartó retallada en forma de barrots, assemblant a una presó. *“Els barrots representen tots aquells aspectes negatius que impedeixen realitzar el nostre treball comunitari i per això apareixen enganxats els termes: exclusió social, dependències, consum, aïllament, inactivitat/sedentarisme, falta de recursos, estigmes. Gràcies al nostre treball, trenquem aquestes barreres, per aquest motiu la presó és oberta per a dalt, per tal que entri la llum del Treball Social, la qual fem la simbologia amb una taronja i una llanterna. També tots aquells valors i principis que els componen i ho fan possible, que seria l'aigua que surt de la regadora i aquests els esmentem durant la presentació: sentiment de pertinença, participació, compromís, treball en grup, intercomunicació, ajuda mútua, acció social, valor personal. Finalment, la tija conforma la base de la flor, que en aquest cas fa referència al Treball Comunitari, i tot això es produeix en un mateix context, que és a l'Institut Josep Comas i Solà”.*

Per aconseguir que tota aquesta representació es pogués veure i entendre de manera clara, s'innova a través de la tecnologia, a través d'una connexió via mòbil cap l'ordinador, es projecta la gravació del vídeo del telèfon en gran pantalla, amb la finalitat que tothom pogués gaudir de millor forma el que s'estava exposant. Aquesta exposició es realitza amb la crida de dues persones voluntàries perquè fessin possible la teatreització de l'exhibició.

Xerinola: el joc

Per mostra un projecte d'intervenció en un barri s'opta per portar a terme les proves de la Xerinola, demostrant al grup classe la influència que pot tenir l'educació en el lleure en els infants i famílies d'una comunitat. S'organitza una festa similar a les que organitza l'esplai per festa major traient diverses activitats al carrer, com poden ser laberints, escalada, tobogans, etc. Aquests jocs fets a mà pels monitors i monitores, i que són diferents als tradicionals trenquen amb la idea que hi ha actualment de l'oci per als infants. Amb aquests jocs i la cançó de "l'Energia de l'esplai" s'ha mostrat l'efecte que té al barri quan es celebra aquesta festa, fent que els i les companys de classe hagin jugat als diferents jocs, perquè vegin que amb el joc tothom es pot relacionar molt positivament.

L'avaluació es pot resumir positivament per la gran implicació i participació de cada un dels grups, així com la manera en la que va arribar cada projecte a cadascun dels companys i companyes que escoltaven o participaven en la explicació. La llibertat per explicar el projecte va ser una oportunitat perquè cada estudiant pogués aprofitar les seves potencialitats expressades de manera extraordinària en les presentacions. Una estudiant en l'avaluació final expressa que, *“a vegades cal sortir-se d'allò que es considera estàndard tot i que ja doni bons resultats per així descobrir altres possibles resultats i la cabuda de que puguin ser millors”.* Una vegada més s'evidencia que la

MÉS ENLLÀ DE LES COMPETÈNCIES: NOUS REPTES EN LA SOCIETAT DIGITAL

---

metodologia pràctica de l'assignatura permet assolir coneixements pràctics, dins d'una institució i sistema que es basa en l'assoliment de coneixements, en la seva majoria, teòrics. Per altra banda, cal rescatar que la preparació minuciosa de les activitats així com una implicació i motivació elevada va fer que la fira de projectes presentats de forma creativa fos un èxit molt ben valorat pels estudiants, tant és així que molts dels estudiants que hi van participar van expressar que havien gaudit molt duent a terme l'activitat a més d'aprendre altres maneres de comunicar-se i expressar-se. Una estudiant així ho mostra a través d'un missatge d'una de les companyes de classe, tal com es pot observar en la imatge 3: *"m'ha encantat la vostra proposta!!! Ha estat súper original que es poguessin presentar d'aquesta manera els projectes!!! Sou genials!"*

Altres destaquen la importància de optar per un format més lúdic per presentar els projectes, el fet de preparar una dinàmica els facilitava l'atenció doncs eren participants actius en la seva representació. També els va servir per resoldre dubtes i per autoavaluar-se i valorar si el disseny del seu propi projecte era clar i entenedor. L'expressió dels dubtes i les problemàtiques va fer disminuir els efectes negatius d'aquestes oferint l'oportunitat, a qui ho volia, d'expressar els sentiments que els hi produïa una participació d'aquest estil.

Com a conclusions finals s'exposa que aquest tipus de tallers tenen la implicació de tot el grup classe i la motivació per evidenciar de forma entenedora i innovadora els projectes dissenyats. Es destaca que la part més atractiva són les diferents tècniques que han utilitzat els grups, valorant la creativitat, la innovació i la facilitació de l'entesa del projecte i el missatge que es vol transmetre al grup. La tasca de mobilització de tot l'alumnat de l'assignatura i el compromís adquirit, una de les bases del treball social comunitari, va donar la sensació de ser un grup cohesionat, no obstant existiren dificultats externes alienes a l'assignatura.

MÉS ENLLÀ DE LES COMPETÈNCIES: NOUS REPTES EN LA SOCIETAT DIGITAL

5.1. FIGURA O IMATGE 1

EN COMUNITAT, UTILITZA LA CREATIVITAT!

Com explicaries el teu projecte comunitari? Sigues creativa i fes arribar l'esperit del teu projecte a la resta de companyes.

ESCENIFICACIÓ POEMA RELAT TEATRE DE L'OPRIMIT
CANÇÓ RAP COREOGRAFIA VIDEO
CONTE DIBUIX CUINA

I RECORDA: No cal complicar-se, a vegades el més senzill és el que més arriba.

ON? Aula Teatre Mundet   **HORA:** De 10:30 a 12:30

QUAN? Dimarts 10 de desembre   **DURACIÓ DE LA DRAMATITZACIÓ:** De 5 a 10 minuts

5.2. FIGURA O IMATGE 2

MÉS ENLLÀ DE LES COMPETÈNCIES: NOUS REPTES EN LA SOCIETAT DIGITAL

5.3. FIGURA O IMATGE 3

MÉS ENLLÀ DE LES COMPETÈNCIES: NOUS REPTES EN LA SOCIETAT DIGITAL

---

6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES (segons normativa APA)

- Barbero, J. i Cortés, F. (2005). *Trabajo Comunitario, organización y desarrollo social*. Madrid: Alianza Editorial.
- Gardner, H. (2017). *Estructuras de la mente. La teoría de las inteligencias múltiples*. Ciudad de México: FONDO DE CULTURA ECONÓMICA.
- García, G.; Ramírez, J.M. (2006). *Imagen y comunicación en temas sociales*. Madrid, Consejo General Diplomados en Trabajo Social. Libros Certeza.
- Marti, J.; Rebollo, O. (2003). *Eines per a la participació ciutadana. Bases, mètodes i tècniques. Papers de participació ciutadana*. Diputació de